

The Holy See

Poruka pape Franje za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu

[1. rujna 2023.]

“Nek’ poteku pravda i mir”

Draga braćo i sestre!

“Nek’ poteku pravda i mir” ovogodišnja je tema Ekumenskog vremena stvorenoga, nadahnuta na riječima proroka Amosa: »Pravda nek’ poteče kao voda i pravica k’o bujica silna« (5, 24).

Ova dojmљiva slika proroka Amosa govori nam što Bog želi. Bog želi da vlada pravda, što je za naše živote djece stvorene na Božju sliku jednako važno kao voda za naše fizičko preživljavanje. Ta pravda mora niknuti tamo gdje je potrebna, ne smije se sakrivati preduboko ili nestati poput vode koja ispari prije nego li uspije utažiti našu žeđ. Bog želi da svaki pojedinac nastoji biti pravedan u svakoj prilici, da se uvijek trudi živjeti u skladu s njegovim zakonima i tako omogućiti da život procvjeta u svoj svojoj punini. Kad najprije tražimo Božje kraljevstvo (usp. *Mt 6, 33*), održavajući ispravan odnos s Bogom, ljudima i prirodom, tada pravda i mir mogu teći poput nepresušnog toka bistre vode, hraneći čovječanstvo i sva stvorenja.

Jednog lijepog ljetnog dana u srpnju 2022. razmišљao sam o tim temama na svom hodočašću na obali Jezera svete Ane, u pokrajini Alberti, u Kanadi. To je jezero bilo i još je uvijek hodočasničko mjesto za mnoge naraštaje domorodaca. Kao što sam rekao u toj prigodi, praćen zvukom bubnjeva: »Koliko su srca ovdje došla željna i tjeskobna, noseći breme života, i u ovim vodama našla utjehu i snagu za dalje! Ovdje također, uronjeni u stvoreni svijet, možemo osjetiti i drugi otkučaj, majčinski otkučaj srca zemlje. I kao što su otkucaji srca djece, još od majčine utrobe, u skladu s otkučajima njezina srca, tako i mi, da bismo rasli kao ljudska bića, moramo uskladiti ritmove života s ritmovima stvorenog svijeta koji nam daje život« [\[1\]](#).

U ovom Vremenu stvorenoga zadržimo se na tim otkucajima srca: našeg vlastitog srca, srca naših majki i naših baka, otkucaju srca stvorenog svijeta i Božjega srca. Danas oni nisu usklađeni, ne kucaju zajedno u pravdi i miru. Mnogi su spriječeni napajati se na tom bogatom izvoru. Poslušajmo stoga apel da budemo uz žrtve ekološke i klimatske nepravde i da prekinemo ovaj besmisleni rat protiv stvorenog svijeta.

Vidimo posljedice tog rata u mnogim rijekama koje presušuju: »Vanjskih je pustinja sve više u svijetu zato što su unutarne pustanje postale tako goleme«, rekao je jednom prigodom Benedikt XVI. [2]. Gramzivi konzumerizam, koji hrane sebična srca, remeti ciklus vode na planeti. Neobuzdano korištenje fosilnih goriva i uništavanje šuma dovode do porasta temperatura i velikih suša. Strahovite nestašice vode sve više pogađaju naše domove, od malih ruralnih zajednica do velikih gradova. Usto, grabežljive industrije iscrpljuju i onečišćuju naše izvore pitke vode ekstremnim postupcima poput hidrauličkog frakturiranja (eng. hydraulic fracturing) za vađenje nafte i plina, nekontroliranih megaprojekata vađenja ruda i intenzivnog uzgoja životinja. "Sestrica voda", kako je naziva sveti Franjo, opljačkana je i pretvorena u »robu podložnu zakonima tržišta« (Enc. *Laudato si'*, 30).

Predstavnici Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC) tvrde da ako se hitno poduzmu koraci vezano uz klimu može se osigurati da ne propustimo priliku za stvaranje održivijeg i pravednijeg svijeta. Možemo i moramo spriječiti gore posljedice. »Uistinu, mnogo se može učiniti« (*isto*, 180) ako se, kao mnogi potočići i potočići, na kraju slijemo u moćnu rijeku kako bismo navodnili život našeg čudesnog planeta i naše ljudske obitelji za buduće generacije. Udružimo se i poduzmimo hrabre korake kako bi pravda i mir tekli cijelom Zemljom.

Kako možemo pridonijeti moćnoj rijeci pravde i mira u ovom Vremenu stvorenoga? Što mi, osobito kao kršćanske zajednice, možemo učiniti da ozdravimo naš zajednički dom kako bi ponovno vrvio životom? Moramo odlučiti promijeniti svoja *srca*, svoje *stilove života* i *javne politike* koje upravljaju našim društvima.

Kao prvo, pridonosimo toj moćnoj rijeci preobrazbom svojih *srdaca*. Ovo je bitno ako se želi započeti bilo koju drugu preobrazbu. To je ono "ekološko obraćenje" na koje nas je potaknuo sveti Ivan Pavao II.: obnova našeg odnosa sa stvorenim svijetom tako da ga više ne promatramo kao objekt koji treba iskorištavati, nego da ga čuvamo kao sveti dar našeg Stvoritelja. Trebamo, nadalje, shvatiti da cjeloviti pristup poštivanju okoliša uključuje četiri odnosa: s Bogom, s našom braćom i sestrama, današnjom i budućom, sa čitavom prirodom i sa samima sobom.

Što se tiče prve od tih dimenzija, papa Benedikt XVI. je prepoznao hitnu potrebu da se shvati kako su stvaranje i otkupljenje neraskidivo povezani: »Otkupitelj je Stvoritelj i ako ne naviještamo Boga u toj njegovoj punoj veličini – kao Stvoritelja i kao Otkupitelja – mi ujedno umanjujemo vrijednost otkupljenja« [3]. Stvaranje je vezano uz tajanstveni i veličanstveni Božji *čin* stvaranja ovog veličanstvenog i prekrasnog planeta i svemira ni iz čega kao i uz trajni plod toga čina, koji

doživljavamo kao neiscrpan *dar*. Tijekom liturgije i osobne molitve u »velikoj katedrali stvaranja«, [4] sjetimo se velikog Umjetnika koji stvara takvu ljepotu i razmišljajmo o misteriju te odluke Boga ljubavi o stvaranju svemira.

Kao drugo, pridonosimo kretanju te moćne rijeke promjenom *načina života*. Polazeći od zahvalnog divljenja Stvoritelju i stvorenju, pokajmo se za svoje “ekološke grijehе”, kako ističe moj brat, ekumenski patrijarh Bartolomej. Tim se grijesima nanosi štetu svijetu prirode i našoj braći i sestrama. Usvojimo, uz pomoć Božje milosti, stilove života s manje otpada i manje nepotrebne potrošnje, osobito tamo gdje su proizvodni procesi toksični i neodrživi. Potrudimo se što je više moguće paziti na svoje navike i ekonomske odluke, kako bi svima bilo bolje: našim bližnjima, ma gdje bili, ali i budućim naraštajima. Surađujmo u Božjem stalnom djelu stvaranja pozitivnim izborima: što je moguće štedljivije korištenje dobara, radosna umjerenost, odlaganje i recikliranje otpada te veće korištenje dostupnih proizvoda i usluga koji su ekološki i društveno odgovorni.

Na kraju, da bi ta moćna rijeka nastavila i dalje teći, moramo stubokom promijeniti *javne politike* koje upravljaju našim društvima i oblikuju živote današnjih i sutrašnjih mladih. Ekonomske politike koje potpomažu skandalozna bogaćenja nekolicine privilegiranih i ponižavajuće uvjete za mnoge druge znače kraj mira i pravde. Očito je da su bogatije države nagomilale “ekološki dug” (usp. *Laudato si'*, 51). [5] Svjetski čelnici koji će se okupiti na samitu COP28 u Dubaiju od 30. studenog do 12. prosinca moraju poslušati znanost i pokrenuti brzu i pravednu tranziciju kako bi se okončalo eru fosilnih goriva. Dopuštati da se i dalje nastavlja istraživanja i širenje infrastruktura za fosilna goriva u suprotnosti je s obvezama preuzetim Pariškim sporazumom o obuzdavanju globalnog zatopljenja. Dignimo svoj glas kako bismo stali na kraj toj nepravdi prema siromašnima i prema našoj djeci, koja će snositi najgore posljedice klimatskih promjena. Apeliram na sve ljude dobre volje da se ponašaju u skladu s ovim pogledima na društvo i prirodu.

Druga paralelna perspektiva odnosi se na predano zalaganje Katoličke crkve za sinodalnost. Ove će se godine završetak Vremena stvorenoga 4. listopada, na blagdan svetoga Franje, poklopiti s otvaranjem Sinode o sinodalnosti. Poput rijeka u prirodi, u koje se slijevaju bezbrojni potočići i veći potoci i rječice, sinodski proces koji je započeo u listopadu 2021. poziva sve koji su u njega uključeni, bilo kao pojedinci, bilo kao zajednica, da se sliju u veličanstvenu rijeku razmišljanja i obnove. Čitav je Božji narod pozvan uključiti se u hod sinodskog dijaloga i obraćenja.

Poput riječnoga sliva s brojnim velikim i malim pritocima, Crkva je zajednica bezbrojnih mjesnih Crkava, redovničkih zajednica i udruga koje se napajaju istom vodom. Svaki izvor daje svoj jedinstven i nezamjenjiv doprinos, sve dok se svi konačno zajedno ne uliju u golemi ocean Božje milosrdne ljubavi. Kao što je rijeka izvor života za okoliš koji je okružuje, tako i naša sinodska Crkva mora biti izvor života za naš zajednički dom i sve njegove stanovnike. I kao što rijeka daje život raznim vrstama životinja i biljaka, tako i sinodska Crkva mora vršiti životvornu ulogu šireći pravdu i mir na svakom mjestu do kojeg stigne.

U srpnju 2022., u Kanadi, spomenuo sam Galilejsko jezero gdje je Isus liječio i tješio mnoge i gdje je navijestio “revoluciju ljubavi”. Doznao sam da je i Jezero svete Ane također mjesto ozdravljenja, utjehe i ljubavi, mjesto koje nas »podsjeća da je bratstvo stvarno kada okuplja one koji su daleko, da se poruka jedinstva koju Nebo šalje na zemlju ne plaši različitosti i poziva nas na zajedništvo, na zajedništvo različitosti, kako bismo krenuli zajedno, zato što smo svi – svi! – hodočasnici na putu« [6].

U ovom Vremenu stvorenoga, kao Kristovi sljedbenici na svom zajedničkom sinodskom putu, živimo, radimo i molimo da naš zajednički dom ponovno obiluje životom. Neka Duh Sveti i dalje lebdi nad vodama i vodi nas u »obnavljanju lica zemlje« (usp. *Ps* 104, 30).

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 13. svibnja 2023.

FRANJO

[1] *Homilija kod Jezera svete Ane (Lac Ste. Anne), Kanada, 26. srpnja 2022.*

[2] *Homilija prigodom svečanog početka petrinske službe, 24. travnja 2005.*

[3] *Razgovor u katedrali u Bressanoneu, 6. kolovoza 2008.*

[4] *Poruka za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu, 21. srpnja 2022.*

[5] »Postoji... pravi “ekološki dug”, poglavito između Sjevera i Juga svijeta, vezan uz tržišne neravnoteže s posljedicama po okoliš, kao i nerazmjerno korištenje prirodnih izvora od strane nekih zemalja tijekom dugoga vremenskog razdoblja« (*Laudato si'*, 51).

[6] *Homilija na Jezeru svete Ane (Lac Ste. Anne), Kanada, 26. srpnja 2022.*